

Nükleer Bilimler Enstitüsü
Medikal Fizik Ana Bilim Dalı

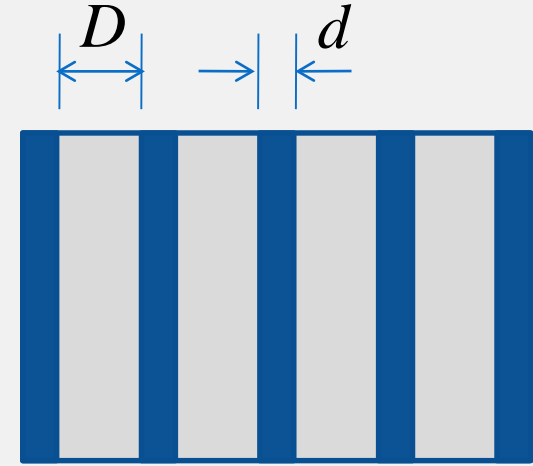
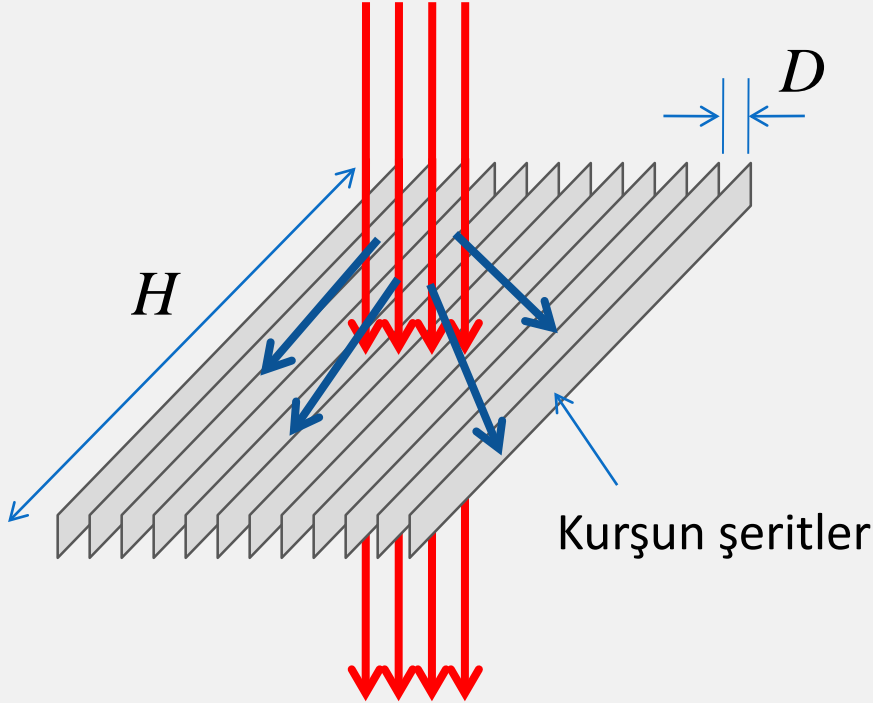
Mühendislik Fakültesi
Fizik Mühendisliği Bölümü

Dijital Görüntülemelerde Grid Kullanımı ile Radyasyon Dozunun ve Görüntü Kalitesinin Değişimi

Ümran Önal, Özlem Birgül, Doğan Bor
21-24 Kasım 2013, Antalya

- Radyolojik görüntülemede grid kullanımına ve seçimine karar verilmesi
- IEC protokolünde tanımlanan grid performans parametrelerinin yanı sıra görüntü kalitesi fantomları kullanılarak hesaplanan ölçütlerin kullanılması
- Grid performans parametreleri ve görüntü kalitesi ölçütlerinin ilişkilerinin incelenmesi

Temel Bilgiler

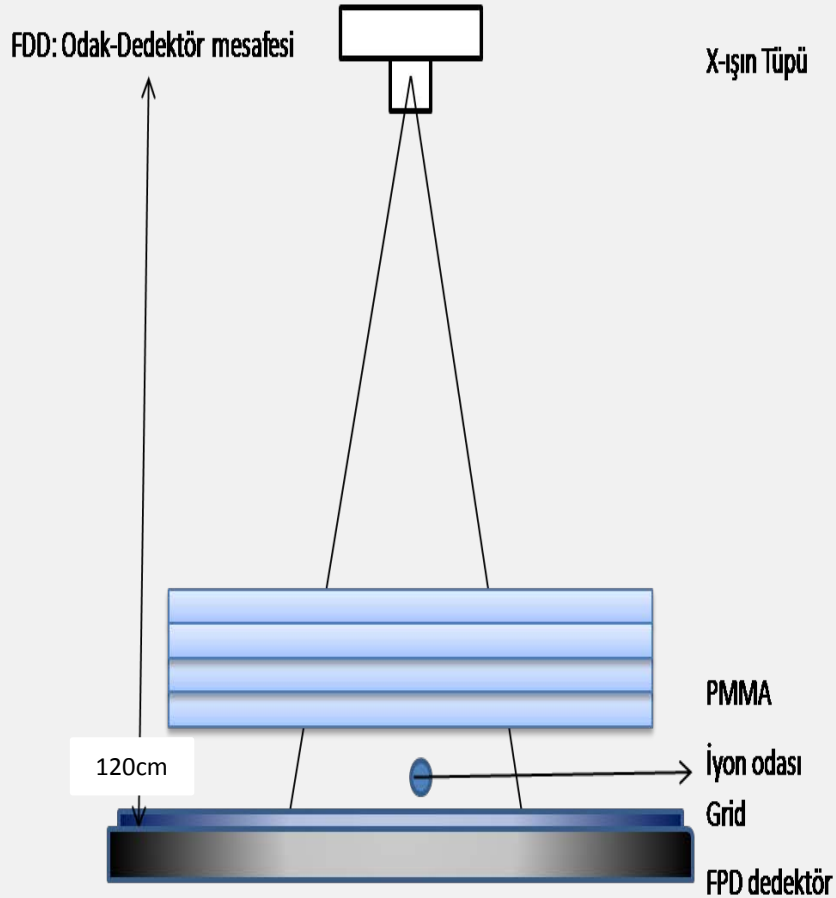
- Grid Oranı $r = \frac{H}{D}$
- Grid Frekansı $f = \frac{1}{D + d}$
- Şeritlerarası ve yüzey kaplamaları

Kullanılan Gridler

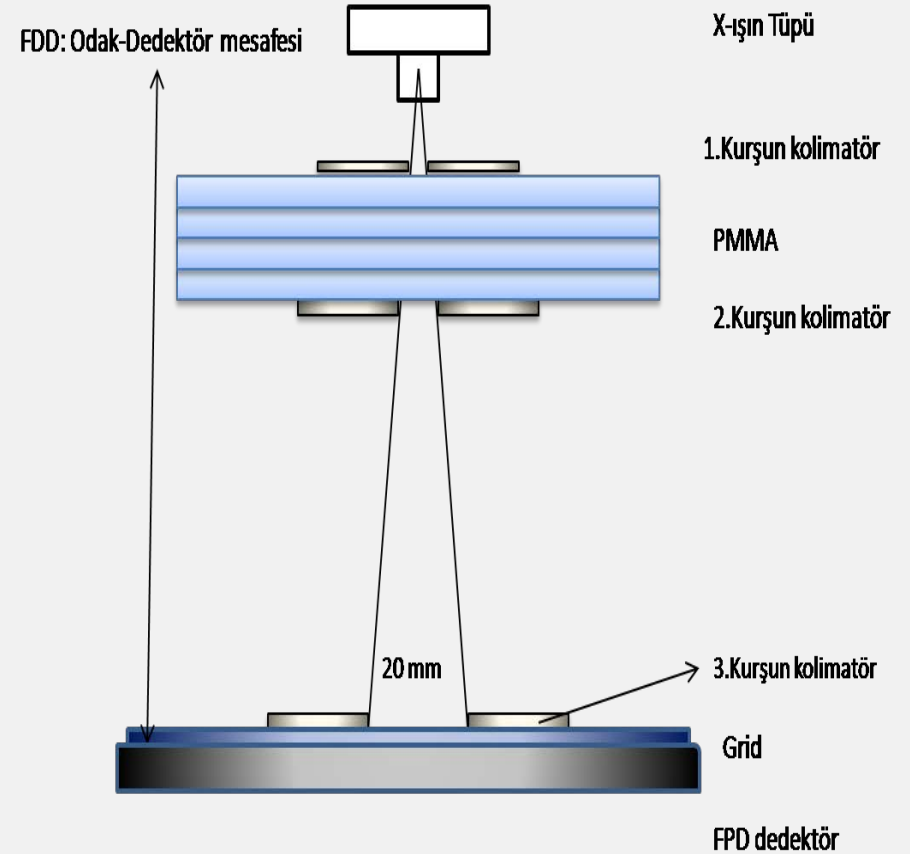
Marka	Oran	Frekans L/inç	Yüzey Kaplaması	Şeritlerarası kaplama	Grid Boyu (inç x inç)	Odak Mesafesi (inç)
DMC	8:1	104	Ca	Al	14 x 17	28 - 49
DMC	10:1	104	Ca	Al	14 x 17	28 - 49
DMC	12:1	104	Ca	Al	14 x 17	28 - 49
JPI	10:1	104	Al	Al	15 x 18	34 - 44
JPI	12:1	85	Al	Al	17 x 18	34 - 44
JPI	12:1	150	Al	Al	18 x 18	34 - 44

Ölçüm Geometrileri

Doz belirleme geometrisi

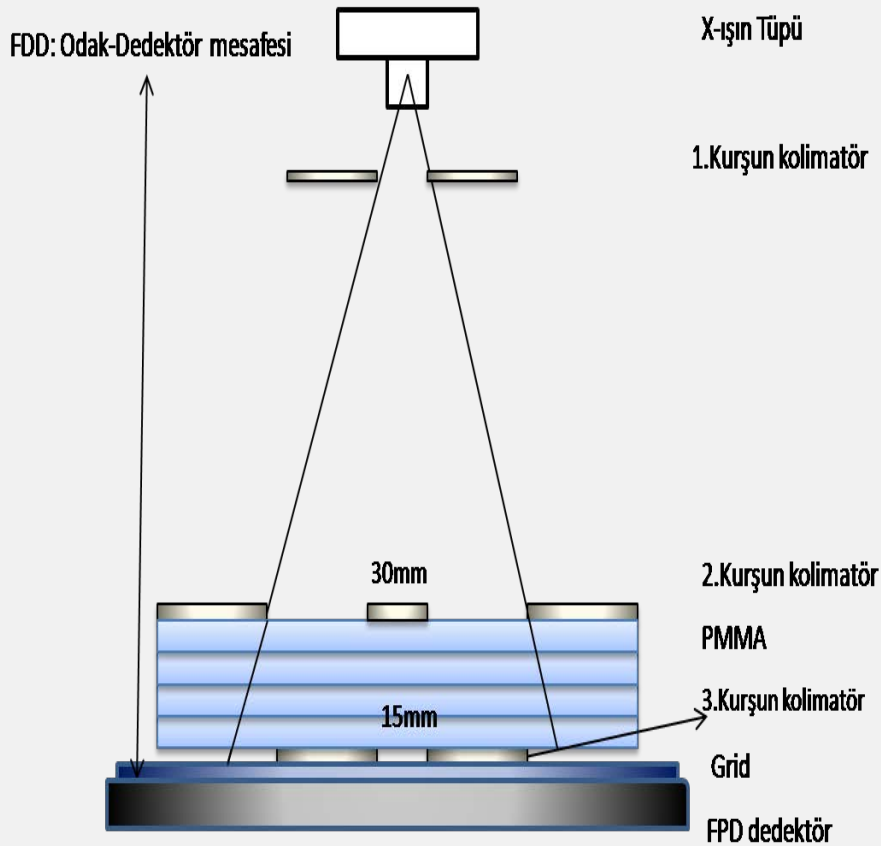

Primer radyasyon geçirgenliği ölçümü (T_p)

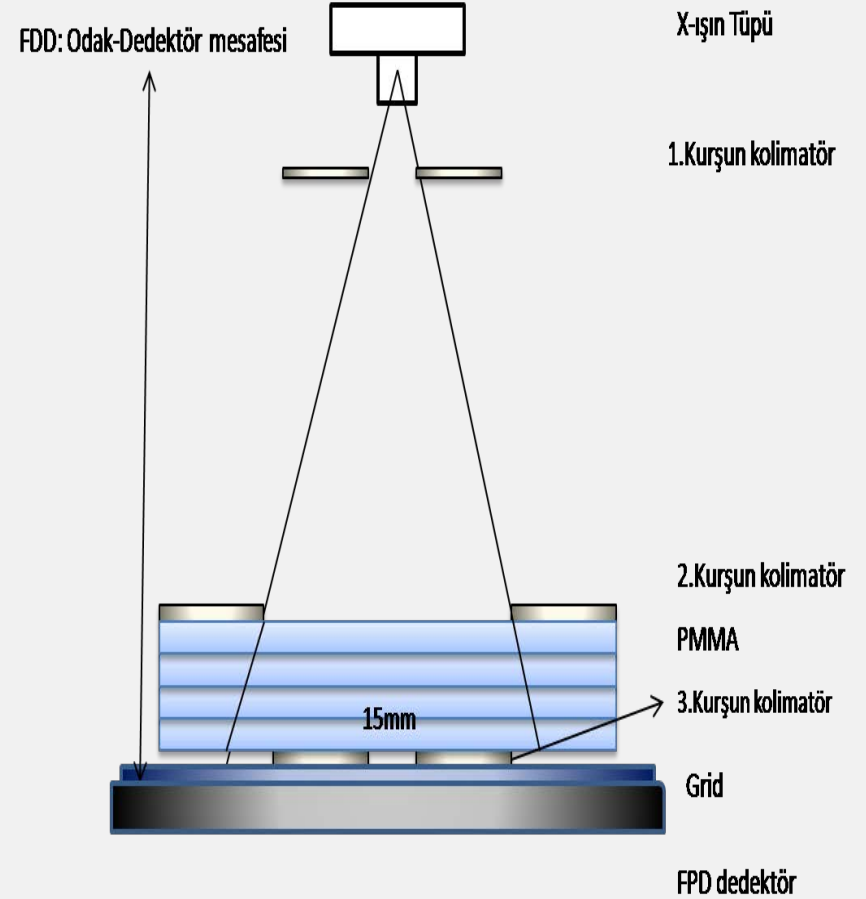

Ölçüm Geometrileri

Saçılan radyasyon geçirgenliği ölçümü (T_s)

Toplam radyasyon geçirgenliği ölçümü (T_t)

Grid Performans Parametreleri

Ölçülen parametreler

Primer Radyasyon Geçirgenliği (T_p)

$$T_p = \frac{\text{birincil radyasyon geometrisinde gridli ışınlama değer}}{\text{birincil radyasyon geometrisinde gridsiz ışınlama değer}}$$

Saçılan Radyasyon Geçirgenliği (T_s)

$$T_s = \frac{\text{saçılan radyasyon geometrisinde gridli ışınlama değer}}{\text{saçılan radyasyon geometrisinde gridsiz ışınlama değer}}$$

Toplam Radyasyon Geçirgenliği (T_t)

$$T_t = \frac{\text{toplam radyasyon geometrisinde gridli ışınlama değer}}{\text{toplam radyasyon geometrisinde gridsiz ışınlama değer}}$$

Hesaplanan parametreler

Bucky Faktörü (B_{GP})

$$B = \frac{1}{T_t}$$

Grid hassasiyeti (Σ)

$$\Sigma = \frac{T_p}{T_s}$$

Sinyal Gürültü Oranı İyileştirme Faktörü (SIF_{GP})

$$SIF = \frac{T_p}{\sqrt{T_t}}$$

Kontrast İyileştirme Faktörü (CIF)

$$CIF = \frac{T_p}{T_t}$$

Ölçüm Koşulları

- Floroskopi modun da 70, 90, 120 kVp
- 5, 10, 20 ve 25 cm saçıcı kalınlıkları (görüntü kalitesi için 15cm)
- $E_0/2$, E_0 , $2E_0$ (üç farklı mA'de) dozlar

Ölçümler ve Hesaplanan Değerler

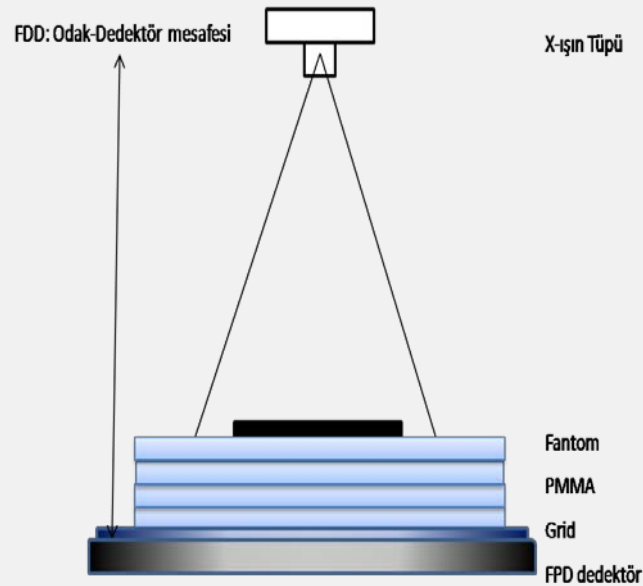
DMC 8:1 oran 103 L/inç

kVp	PMMA	T _p	T _s	T _t	B	CIF	Σ	SIF(GP)
70	5	0,64	0,03	0,58	1,74	1.10	24,18	0,84
	10	0,65	0,14	0,52	1,93	1.24	4,53	0,90
	20	0,63	0,18	0,42	2,36	1,49	3,77	0,97
	25	0,63	0,24	0,40	2,52	1,56	2,89	1,02
90	5	0,68	0,11	0,62	1,63	1.10	6,45	0,86
	10	0,72	0,18	0,61	1,64	1.18	4,09	0,92
	20	0,71	0,21	0,46	2,16	1,52	3,36	1,04
	25	0,76	0,22	0,42	2,37	1,84	3,57	1,19
120	5	0,69	0,18	0,63	1,58	1.08	3,72	0,86
	10	0,69	0,17	0,57	1,76	1.22	4,18	0,92
	20	0,67	0,23	0,46	2,16	1,44	2,94	0,98
	25	0,63	0,23	0,42	2,37	1,50	2,71	0,97

Görüntü Kalitesi Ölçümleri

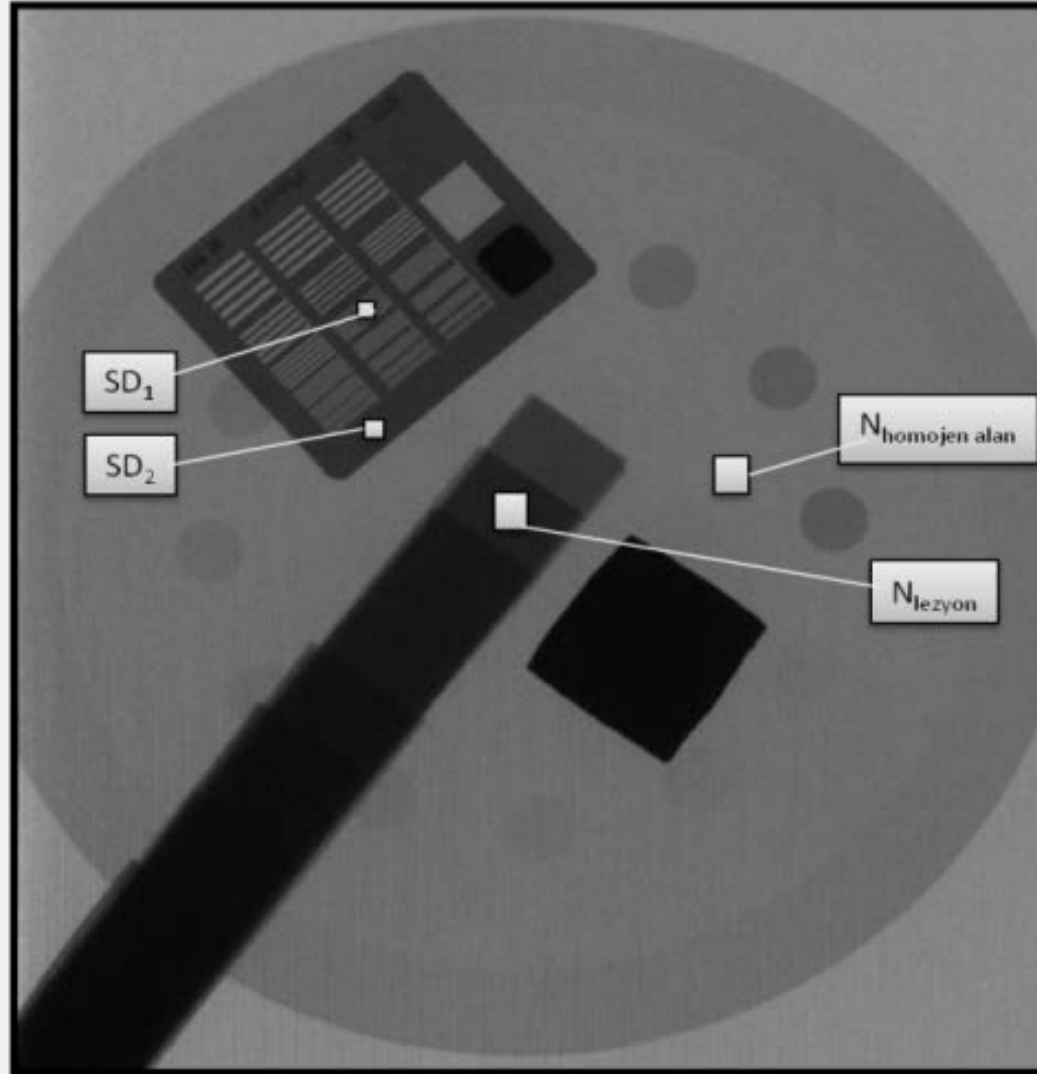
Marka	Oran	Frekans L/inç	Yüzey Kaplaması	Şeritlerarası kaplama	Grid Boyu (inç x inç)	Odak Mesafesi (inç)
DMC	8:1	104	Ca	Al	14 x 17	28 - 49
DMC	12:1	104	Ca	Al	14 x 17	28 - 49
JPI	10:1	104	Al	Al	15 x 18	34 - 44
JPI	12:1	150	Al	Al	18 x 18	34 - 44

Görüntü kalitesi test geometrisi

Görüntü Kalitesi Ölçümleri

Görüntü kalitesi testinde kullanılan fantom ve ilgi alanı seçim yerleri

Görüntü Kalitesi Parametreleri

Ölçülen parametreler

Kontrast (C)

$$C = \frac{N_{\text{homojen alan}} - N_{\text{lezyon}}}{N_{\text{homojen alan}}}$$

Bucky Faktörü (B_{IQ})

$$B_{IQ} = \frac{N_{\text{homojen alan}}^+}{N_{\text{homojen alan}}^-}$$

Sinyal gürültü oranı SNR

$$SNR = \frac{N_{\text{homojen alan}} - N_{\text{lezyon}}}{\sqrt{N_{\text{homojen alan}} + N_{\text{lezyon}}}}$$

Sinyal Gürültü Oranı İyileştirme Faktörü (SIF_{IQ})

$$SIF = \frac{SNR^+}{SNR^-}$$

Yüksek kontrast uzaysal ayırma gücü (HCSR)

$$HCSR = SD_1 - SD_2$$

Gözle belirlenen parametreler

En az detekte edilebilen %
kontrast (MDC)

Milimetredeki çizgi çifti (Lp/mm)

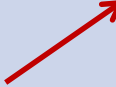

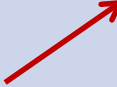

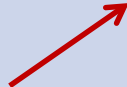

Hesaplanan Değerler

DMC 8:1 oran 103 L/inç

kVp	PMMA	SNR	SIF _{IQ}	HCSR	MDC	Lp/mm	C	BF _{IQ}
70	5	12,70	0,93	3,13	0,42	1,58	67,70	2,30
	10	10,61	0,99	2,25	0,42	1,58	56,70	3,00
	15	7,83	1,12	1,54	0,42	1,58	46,70	3,20
	20	4,64	1,11	0,92	0,86	1,41	37,00	3,80
	25	2,23	1,23	0,39	1,72	0,99	29,30	4,10
90	5	16,82	0,91	3,72	0,42	1,58	56,30	2,20
	10	9,52	1,00	1,93	0,42	1,58	43,90	2,60
	15	6,46	1,04	1,16	0,42	1,58	34,20	2,90
	20	4,80	1,11	0,87	0,66	1,41	26,30	3,20
	25	2,53	1,34	0,46	2,15	1,27	19,90	3,40
120	5	20,31	0,87	4,78	0,42	1,58	44,60	2,00
	10	7,98	0,93	1,75	0,42	1,41	34,10	2,30
	15	4,79	1,03	0,91	0,42	1,41	25,70	2,60
	20	3,34	1,01	0,60	2,15	1,41	18,70	2,80
	25	1,61	1,25	0,45	3,20	0,99	13,80	2,90

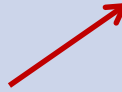

Bulgular – Grid Parametreleri

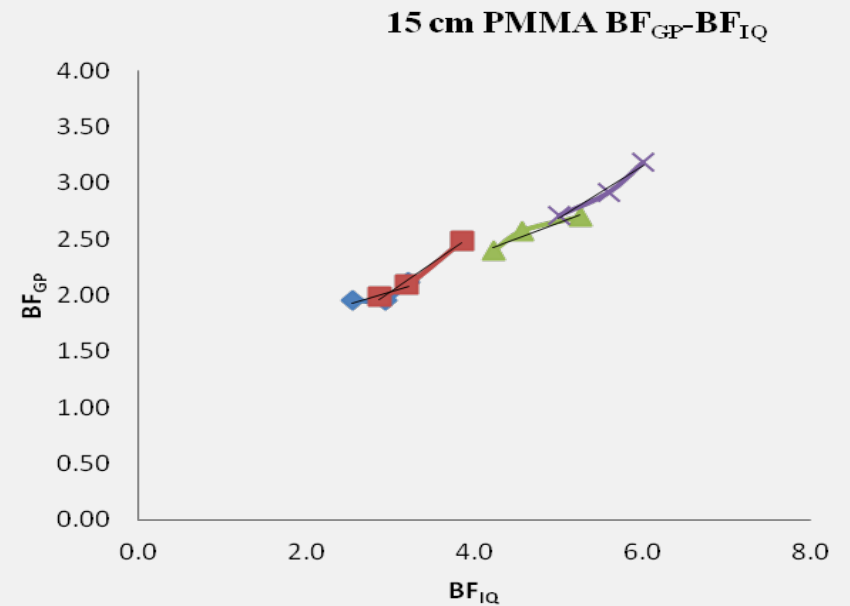
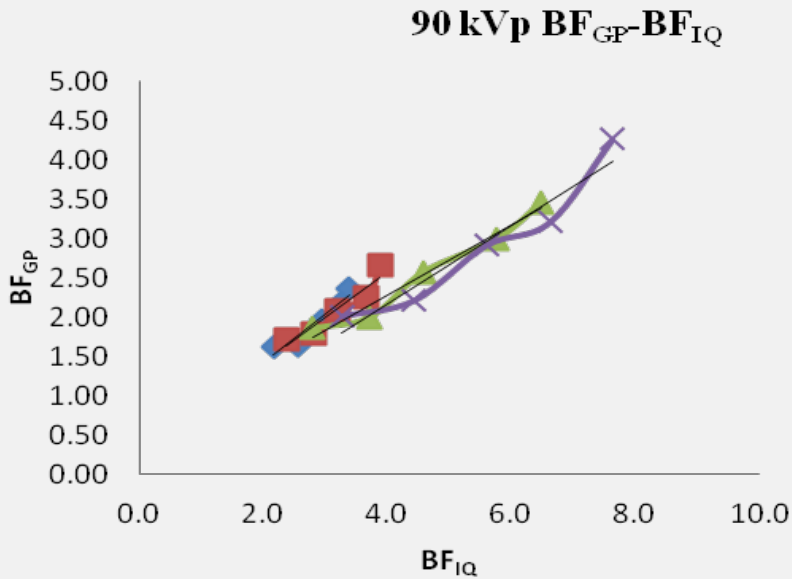
	T_p	T_s	T_t	BF_{GP}	SIF_{GP}	Σ	CIF
kVp							
PMMA							
Grid oranı							

Bulgular – Görüntü Kalitesi

	C	SNR	SIF _{IQ}	BF _{IQ}	HCSR	MDC	Lp/mm
kVp							
PMMA							
Grid oranı							

Grid performans – Görüntü kalite parametreleri karşılaştırması

Tartışma

- SIF_{IQ} değerleri, SIF_{GP} değerlerine yakın çıkmıştır.
- 5 ve 10 cm'de bütün grid ve kVp'ler için $SIF < 1$ olduğundan grid kaldırılmalıdır. (5 cm 0-12 ay, 10 cm 3-5 yaşındaki çocukları temsil etmektedir)
- 15 cm'de sonuç değerlendirilmesi doğrultusunda grid kaldırılmalıdır. (15 cm 10 yaşındaki çocuğu temsil etmektedir)
- 20 cm'de ise grid tipine, tüp voltajına bağlıdır. Grid kullanılıp kullanılmaması için BF ve görüntü kontrastı incelenmelidir.
- 25 cm'de görüntü kalitesi bozulduğu için grid kullanılmalıdır.

- Alüminyum kaplamalı gridlerin, BF değerleri (hasta dozu) yüksek olduğundan karbon kaplamalı gridler tercih edilmelidir.
- Hasta dozu göz önünde bulundurularak ve görüntü kontrastı dikkate alınarak, aynı özelliklere sahip gridlerde, kontrastla değişim az ise grid oranı düşük gridler tercih edilmelidir.
- Grid seçiminde hasta dozu önemli olduğundan dolayı BF dikkate alınmalıdır.

Görüntü kalitesi testlerinin kurumu, IEC protokolü testleri için verilen geometriden daha pratik olduğundan, **görüntü kalitesi testlerinden hesaplanan parametreler** gridin gerekliliğinin belirlenmesinde ya da grid seçiminde kullanılabilir.

IEC protokolüne göre grid parametreleri tek bir kalınlık ve kVp için hesaplanmaktadır. Bu çalışmada, grid parametrelerinin **farklı kVp ve saçıcı kalınlıkları** ile değişimleri incelenmiş ve klinik uygulamalar için kullanıcıya detaylı bilgiler sunulmuştur.

Teşekkür

Bu çalışma kısmi olarak TÜBİTAK 112T965 numaralı proje tarafından desteklenmektedir.

Nükleer Bilimler Enstitüsü – Medikal Fizik ABD

<http://www.nukbilimler.ankara.edu.tr/>

Mühendislik Fakültesi – Fizik Mühendisliği Bölümü

<http://phys.eng.ankara.edu.tr/>